

Remissvar



ju.remissvar@regeringskansliet.se

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm
Tel +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

2024-01-08

FI dnr 23–30105
(Anges alltid vid svar)

Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen (SOU 2023:69)

Ert dnr: Ju2023/02434

Sammanfattning

Finansinspektionen (FI) delar utredningens bedömning att det krävs ett ökat informationsflöde till brottsbekämpande myndigheter i syfte att förebygga, utreda och beivra fler brott. FI tillstyrker därför förslaget att inspektionen ska omfattas av en skyldighet att på begäran lämna uppgifter till brottsbekämpande myndigheter.

Utredningen föreslår även en långtgående skyldighet för FI att lämna uppgifter till brottsbekämpande myndigheter även när den brottsbekämpande myndigheten inte begär det. Det ifrågasätts om inte behovet i denna del skulle tillgodoses genom en sekretessbrytande bestämmelse som ger ett tydligare stöd för informationsutbyte än dagens reglering. Under alla förhållanden behöver skyldigheten förtydligas för att ansvariga tjänstemän ska vara trygga i vad som krävs för att uppfylla skyldigheten men också för att det ska finnas en samsyn om vilka uppgifter som omfattas av den. Ett alltför vidlyftigt informationsutbyte riskerar att motverka den effektivisering i brottsbekämpningen som eftersträvas. Dessa frågor behöver belysas i den fortsatta beredningen.

Vidare anser FI att den osäkerhet som råder om huruvida sekretess gäller för uppgiften att en begäran har tagits emot eller att uppgifter har lämnats kan motverka ett effektivt uppgiftslämnande. Det bör därför tydliggöras i den fortsatta beredningen vad som gäller i detta hänseende. FI konstaterar

slutligen att förslaget kommer att kräva resurser och ifrågasätter utredningens bedömning att kostnaderna och effektivitetsvinsterna kommer att balansera ut varandra på sikt.

FI vill också uppmärksamma en oklarhet i förslaget till ny bestämmelse i 19 kap. 46 § lagen (2010:2043) om försäkringsrörelse.

Skyldighet att lämna uppgifter på begäran

FI tillstyrker att det införs en skyldighet för inspektionen att på begäran lämna en uppgift till en brottsbekämpande myndighet om uppgiften begärs av den brottsbekämpande myndigheten och behövs i den brottsbekämpande verksamheten. Myndigheterna har då möjlighet att genom dialog precisera behovet och därmed säkerställa att rätt information lämnas över så att syftet med förslaget – att effektivisera arbetet med att förebygga och bekämpa brott – kan uppfyllas. Det finns inget som hindrar att en brottsbekämpande myndighet begär att löpande få ta del av vissa uppgifter, exempelvis resultatet av undersökningar och eller vilka tillstånd som beviljas, jfr det informationsbehov som har framkommit i kartläggningen i avsnitt 9.6.5. Det innebär att redan förslaget i denna del på ett ändamålsenligt sätt skapar förutsättningar för ett effektivt informationsutbyte i syfte att förebygga, utreda och beivra fler brott.

Skyldighet att lämna uppgifter utan begäran

Utredningen föreslår även en skyldighet för FI och vissa andra myndigheter att lämna uppgifter till brottsbekämpande myndigheter som de kan antas behöva, det vill säga även när den brottsbekämpande myndigheten inte begär det. Av skäl som framgår nedan anser FI att lagförslaget föranleder flera frågor som lämnas obesvarade och som därför behöver tas om hand under den fortsatta beredningen.

FI har redan idag en väl utarbetad samverkan med brottsbekämpande myndigheter på områden där myndigheterna har närliggande uppdrag, som vid organiserad brottslighet, penningtvätt och finansiering av terrorism och vid marknadsmissbruksbrott. Utöver det förekommer det att inspektionen på eget initiativ rapporterar misstänkta brott till brottsbekämpande myndigheter med stöd av den sekretessbrytande bestämmelsen i 10 kap. 24 § offentlighets- och sekretesslagen. Vi välkomnar utökade möjligheter att lämna uppgifter på eget initiativ och ett tydligt lagstöd för detta, men motiven för att det ska vara en skyldighet är inte övertygande.

En skyldighet för en myndighet att på eget initiativ lämna uppgifter är, enligt utredningen, framför allt tänkt att underlätta de situationer när en handläggare i sitt vanliga arbete uppmärksammar misstänkt brottslig verksamhet, nya brottsupplägg eller andra indikationer på oegentligheter som tyder på brottslig verksamhet. Enligt Finansinspektionen är det dock fullt tillräckligt att det i dessa situationer finns en generell *möjlighet* att lämna uppgifter redan på underrättelsestadiet till brottsbekämpande myndigheter. På så sätt lämnas utrymme åt den utlämnande myndigheten att påverka uppgiftslämnandet och göra en bedömning av om, när, hur och till vilken myndighet uppgiften ska lämnas. Det är en mer effektiv lagreglering som öppnar upp för myndighetsspecifika rutiner och hänsynstaganden. En sådan möjlighet kan åstadkommas genom en ny sekretessbrytande bestämmelse, till exempel en ny generalklausul för brottsbekämpningen (se betänkandet avsnitt 7.2.2).

Lagförslaget innehåller inte några kvalificerande rekvisit, till exempel att det ska röra sig om brottslighet av visst slag eller allvar eller att det ska föreligga konkreta misstankar. Regleringen är vag och oprecis och ålägger ansvariga tjänstemän en skyldighet att lämna ut uppgifter som finns vid myndigheten utan hänsyn till brottets beskaffenhet eller konkret misstanke. Enligt FI:s mening finns det därmed en risk för att den föreslagna skyldigheten skapar en otrygghet hos medarbetarna. Det kan, av försiktighetsskäl, leda till en överdriven informationsöverföring som den brottsbekämpande myndigheten i praktiken kommer att ha svårt att bedöma och hantera.

Om regeringen går vidare med förslaget behövs under alla förhållanden förtydliganden. Såsom lagförslaget är utformat väcker det ett antal frågor, till exempel hur de utlämnande myndigheterna ska kunna bedöma vilka uppgifter som kan antas behövas i brottsbekämpande verksamhet, till vilken myndighet uppgifterna ska lämnas för att skyldigheten ska anses uppfylld och vad konsekvenserna blir, till exempel för enskilda medarbetare, vid utebliven rapportering. Det kan också uppstå frågor kring hur den nya uppgiftsskyldigheten förhåller sig till befintliga skyldigheter, exempelvis uppgiftsskyldigheten enligt lagen (2016:774) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet eller skyldigheten i 22 § lagen (1994:260) om offentlig anställning, att under vissa förutsättningar göra åtalsanmälan mot en arbetstagare som är skäligen misstänkt för att i sin anställning ha begått brott.

FI vill särskilt framhålla att det i den fortsatta beredningen av lagförslaget finns skäl att överväga en högre tröskel för uppgiftsskyldigheten, förslagsvis genom att använda rekvisitet ” ... om uppgiften av särskild anledning kan antas behövas ...”. Detta rekvisit begränsar tillämpningsområdet utan att för den skull motverka en effektiv brottsbekämpning. I motsats till utredningen anser vi alltså inte att en sådan formulering i onödan tynger lagtexten. I stället minskar den osäkerheten och risken för överflödiga informationsdelning. Med en sådan tröskel bedömer vi inte heller att lagförslaget nämnvärt skulle påverka viljan att lämna information till FI, vilket en alltför vag och oprecis reglering skulle kunna göra.

Ett sätt att skapa tydligare ramar och motverka onödig rapportering skulle enligt FI kunna vara att ställa krav på att informationsutbytet föregås av samråd med den brottsbekämpande myndigheten. Skyldigheten för de brottsbekämpande myndigheterna att vara tillgängliga för avstämningar och dialog om behovet av uppgifterna behöver då vara författningsreglerad, annars riskerar samrådet att inte fungera i praktiken. Även den frågan hanteras lämpligen inom ramen för den fortsatta beredningen av lagförslaget.

Sekretess

FI hanterar stora mängder känslig information som bland annat rör bolags affärs- och driftförhållanden. Redan uppgiften att inspektionen har lämnat information till brottsbekämpande myndigheter kan vara kurspåverkande. Det finns en osäkerhet om i vilken utsträckning kommunikationen mellan myndigheterna med anledning av den föreslagna uppgiftsskyldigheten omfattas av tillräcklig sekretess. Den osäkerheten riskerar att motverka ett effektivt uppgiftslämnande. Det bör därför tydliggöras i den fortsatta beredningen vad som gäller i detta hänseende.

Konsekvenser

Det är inte tillfredställande att utredningen har så svårt att uppskatta kostnader och konsekvenser av sitt förslag. Enligt inspektionen är det uppenbart att förslaget kommer att kräva riktlinjer, processer och utbildningar för berörda tjänstemän för att säkerställa att den lagreglerade skyldigheten uppfylls. Utöver det krävs det resurser för att ta fram IT-stöd för en säker och effektiv informationsdelning för att målen om ett ökat informationsflöde till brottsbekämpningen ska kunna uppfyllas. Eventuella effektivitetsvinster i form av en enklare bedömning inför utlämnandet torde

vara försumbara inom FI:s verksamhet. Finansinspektionen ifrågasätter därför utredningens bedömning att kostnaderna och effektivitetsvinsterna kommer att balansera ut varandra på sikt.

En uppgiftsskyldighet för vissa finansiella företag

Såvitt FI kan utläsa är avsikten med förslaget till ändringar i de finansiella rörelselagarna att samma aktörer som idag omfattas av en uppgiftsskyldighet inom ramen för en förundersökning ska omfattas av en utökad uppgiftsskyldighet. FI ställer sig därför frågande till förslaget till en ny 19 kap. 46 § lagen (2010:2043) om försäkringsrörelse, som inte är utformad på samma sätt som nuvarande i 19 kap. 46 § samma lag.

Enligt nuvarande 46 § gäller uppgiftsskyldigheten för företag som fullgör skyldigheter enligt 19 kapitlet. I föreslagna 46 § anges i stället att uppgiftsskyldigheten gäller för ett företag som omfattas av 19 kap. § 1. Detta innebär att uppgiftsskyldigheten utvidgas väsentligt i förhållande till nuvarande 46 §, eftersom även andra företag än finansiella, exempelvis företag som ingår i en grupp, skulle komma att omfattas av den nya uppgiftsskyldigheten.

FINANSINSPEKTIONEN

Daniel Barr
Generaldirektör

Tove Fors
Myndighetsjurist

I detta ärende har generaldirektören Daniel Barr beslutat. Myndighetsjuristen Tove Fors har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också chefsjuristen Eric Leijonram deltagit.

Kopia till ju.L4@regeringskansliet.se